

Od Marijinih kongregacija do Zajednica kršćanskog života

Josip ANTOLOVIĆ

U Rivista quindicinale *La Cività Cattolica*, što je od godine 1850. izdaju talijanski isusovci, a izlazi dvotjedno, u broju 3344. od 21. listopada 1989. isusovac Giuseppe de Rosa napisao je sažet, ali vrlo solidan i informativan članak: »Un'associazione ecclesiale antica e nuova: Le Comunità di vita cristiana« (Jedno crkveno staro i novo društvo: Zajednice kršćanskog života), u kojemu prikazuje stare Marijine kongregacije i nove Zajednice kršćanskog života, što su se nakon Drugoga vatikanskog sabora iz njih razvile.

Na početku prikaza tog članka dajmo nekoliko podataka o njegovu autoru, jednom od najeminentnijih pisaca »tcama« ugledne Družbine revije, koja već 140 godina djeluje pod geslom »Beatus populus, cuius Dominus Deus eius« (Blažen narod, komu je Gospodin njegov Bog).

Giuseppe de Rosa rodio se godine 1921. Isusovac je od godine 1936. Doktor je filozofije Sveučilišta u Napulju, a licencijat iz teologije postigao je u Louvainu Ecgenhovenu, u Belgiji. Od godine 1958. član je uredništva »della Cività Cattolica«. Područja su mu zanimanja: talijanski politički problemi te religijske aktualnosti. Autor je brojnih publikacija: *Perché sono cristiano?* (Zašto sam kršćanin?), *Fede cristiana, tecnica e secolarizzazione* (Kršćanska vjera, tehnika i sekularizacija), *Una Chiesa nuova per i tempi nuovi* (Nova Crkva za nova vremena — to je djelo godine 1974. dobilo nagradu Premio Estecense). *Prete oggi* (Svećenici danas), *Nulla anteponere all'amore di Cristo* (Ništa pretpostaviti Kristovoj ljubavi), *La religione popolare* (Pučka religioznost), te napokon vrlo vrijedno djelo *La vita umana ha un senso? La risposta cristiana alle 'domande ultime' dell'uomo* (Ima li ljudski život smisao? Kršćanski odgovor za čovjekova posljednja pitanja).

U uvodu svojega članka o kojem je ovdje riječ o. De Rosa ustanovljuje činjenicu da među suvremenim laičkim poketima u Crkvi Zajednice kr-

šćanskog života imaju istaknuto mjesto. One su se do godine 1967. zvale Marijine kongregacije. De Rosa to ne spominje no ja ću se ipak usuditi navesti i činjenicu da neki žale što su Marijine kongregacije promijenile svoje ime, koje su nosile duže od 400 godina. Navodim samo jedan primjer. Kad se to ime promijenilo, tadašnji regenburški biskup, mons. dr. Rudolf Graber izjavio je: »U mojoj biskupiji nema razloga da se Marijine kongregacije i dalje ne nazivaju dosadašnjim imenom«. Netko to može nazvati konzervativnim, ali ja se pitam: bi li naprimjer Družba Isusova postala modernija i privlačnija da je nakon Drugog vatikanskog sabora promijenila ime? Uzimam baš taj primjer jer su Marijine kongregacije nastale u Družbi, dvadeset tri godine nakon njezina osnutka. Usput napominjem da u franjevačkom sjemeništu u Visokom i danas postoji i djeluje Marijina kongregacija pod naslovom »Serafska Imakulata«. Ovo drugo nije njezino posadašnje ime, već naslov koje su imale sve Marijine kongregacije; tako npr. Kongregacija nižih razreda na Šalati nosila je naslov »Navještenje«, u Dubrovniku u Sjemeništu »Bezgrešno začće«, u Malom sjemeništu na Bašbunaru u Travniku »Gospa od puta« itd. I taj je naslov u svakoj Marijinoj kongregaciji (MK) imao svoje veliko značenje. Blagdan Naslova slavio se najsvečanije; toga je dana obično bilo primanje novih članova. Sjetimo se samo proslava na Šalati za Imakulatu, jer je MK viših razreda imala taj Naslov.

O. De Rosa misli da su Zajednice kršćanskog života (ZKŽ) znak vječne životnosti Crkve, samo bi se s njima valjalo upoznati i širiti ih. U Italiji, prema mišljenju cijenjenog Autora, nisu još adekvatno ispunjene mogućnosti takvih zajednica u izgradnji odraslih kršćana i još se u dostatnoj mjeri ne osjeća njihovo apostolsko zračenje u današnjemu svijetu. Budući da su ZKŽ-i čvrsto povezani s negdašnjim MK-ima, potrebno je radi njihova boljeg razumijevanja upoznati se s najbitnijim podacima iz povijesti MK-a.

MARIJINE KONGREGACIJE – ORGANIZACIJE LAIČKOG APOSTOLATA

Osnovale su se u drugoj polovici XVI. stoljeća kao najbolji plodovi isusovčkog apostolata. Gdje god su, naime, djelovali isusovci, nastajale su skupine vjernika koje su željele živjeti intenzivnijim duhovnim životom te, prema svojim mogućnostima, sudjelovati u apostolskoj aktivnosti Družbe Isusove (DI). Dakle, na početku imamo želju da se vlastiti život posveti i da se apostolski djeluje što će kasnije biti glavni cilj i program MK-a. Te su skupine u sebi nosile glavne značajke MK-a koje ćemo, osim dviju temeljnih već spomenutih, nabrojiti artikuliranije. To su: molitva, meditacija, sakramentalni život (česta ispovijed i pričest), duhovno vodstvo, žarka pobožnost Majci Božjoj, velikodušna apostolska zauzetost. Sve to ne bijaše još jasno definirano, organizirano i institucionalizirano. Prva će organi-

zirana Kongregacija biti osnovana u *Rimskom kolegiju godine 1563*, a organizirat će je mladi i revni Flamanac o. Jan Leunis (1532-1584). Tako je u Rimu nastala *Primae Primariae MK*, kojoj će kasnije morati pravno biti pripojene sve druge MK. Osnivanjem *Primae Primariae* rodila se nova vjerska laička zajednica, Božjom Providnošću predodređena da se razvije u veliku zajednicu MK, raširenu po svijetu. De facto, Kongregacije su se osnivale u svim isusovačkim kolegijima te uz Družbine rezidencije.

Grgur XIII, veliki Družbin prijatelj 5. prosinca 1584. bulom *Omnipotens Deus* podijelio je razne povlastice i oproste *Primae Primariae* i njoj priključenima pedesetak MK.

Eto, tako su se rodile MK. Grgur XIII isusovačkom je generalu povjerio brigu da se za njih načine Statuti te da se *Primae Primariae* u Rimskom kolegiju pripoje druge Kongregacije koje to zamole i budu spremne zauzimati se za iste ciljeve, držeći se propisa sadržanih u Statutima. Tada je Družbin general, četvrti nasljednik Sv. Ignacija, bio vrlo dinamični o. Klaudije Acquaviva. On je godine 1587. objavio *Statute MK*. Imajući jasnu strukturu, ciljeve, *Statute*, kongregacije su se posvuda počele širiti neobično brzo i s oduševljenjem. Isusovačke je kolegije zahvatio sveti kongregacijski žar. Kamo god su u svom apostolatu doprli isusovci, doprle su i MK. U njih su ulazili mladi i odrasli laici, zauzimajući se u dvama pothvatima: duhovnoj formaciji uvjerenih kršćana, ljudi intenzivne molitve u služenju Crkvi, koje se očitovalo djelima ljubavi, katehezom i sudjelovanjem u apostolskoj i misionarskoj aktivnosti. Kongregacije su osnivali i svećenici, mladi klerici. I njima se predlagao dublji duhovni život te bratska suradnja u pastoralnoj aktivnosti.

U tom prvom razdoblju povijesti MK od 1584. do 1773, dakle, od bule Grgura XIII. *Omnipotens Deus* do ukinuća Družbe, točnije do godine 1751, članovi MK bijahu isključivo muškarci vezani za Družbine kolegije, crkve, rezidencije i misije. Vodili su ih samo isusovci. Iako one bijahu u nekom smislu Družbina produžena ruka, ipak nisu bile neki isusovački treći red. Kongregacije su se također razlikovale od tadašnjih bratovština koje, prije svega, imaju »pobožne« ciljeve, dok je u Kongregacijama, uz duboki duhovni život, jednako bila naglašena karitativna i apostolska aktivnost. U vezi s time može se reći da su u obnovi Crkve što ju je promicao Tridentski sabor — koja se vodila uz silne i velike teškoće, a vodili su je tridentskim duhom zadojeni biskupi, redovi i družbe — važno mjesto i ulogu imale i MK i tako su i one svojom vrlo kvalitetnom suradnjom dale važan prilog obnovi Katoličke crkve. Bile su i postale, ako ne baš prve, sigurno među prvim organizacijama laičkog apostolata, djelujući na svim područjima javnoga života. U tom je smislu postala slavna MK u Ingolstadru, u kojoj je godine 1595. sluga Božji Jakov Rem, ustanovio tzv. »Colloqium Marianum« kao elitu dačke MK, kojoj središte bijaše kapela »Dreimal wunderbaren Mutter«. Radom i utjecajem te Kongregacije u našem se stoljeću oduševio i nadahnuo osnivač šenštatskog pokreta o. Josip Kente-

nich, povukavši paralelu Ingolstadt-Schönstatt s ciljem da stvori marijanski pokret crkvene obnove u današnje vrijeme.

Spomenimo da je do ukinuća Družbe bilo osnovano oko 2000 Marijinih kongregacija. Među njima su i one u Hrvatskoj. Članovi bijahu studenti, akademičari, građani, umjetnici itd. Od godine 1773 do 1948. bilo je približno 75000 MK; najviše ih je bilo po župama, školama i sveučilištima. U Zagrebu su u Palmotićevoj bile u životu grada vrlo poznate dačka, studentska i akademska MK.

Za prvo razdoblje MK važne su dvije činjenice: prva je važna radi boljeg shvaćanja njihove naravi, a druga radi njihove budućnosti. Benedikt XIV objavio je 27. rujna 1748. bulu *Gloriosae Dominae* — nazvanu »zlatnom bulom«, u kojoj je naglasio *marijanski značaj* bitnim da bi se moglo priključiti Primae Primariae. Tako je marijanski element proglašen kao sastavni (konstitutivni) dio MK. Isti je Papa na Malu Gospu godine 1751. dopustio priključenje Primae Primariae i *ženskih MK* — tako se otvorio put još većoj proširivosti Kongregacija. Ukratko rečeno: za prvo su razdoblje MK važni njihovo marijansko obilježje te prihvaćanje ženskog ogranka.

Raširenost, pa i samo postojanje MK moglo je biti onemogućeno ukinućem Družbe Isusove. Međutim to se ipak nije dogodilo: kongregacije preživješe buru ukinuća Družbe. Izmijeniše se samo njihove pravne prilike; od djela jednog reda one postadoše djelo Crkve. Prima Primaria bijaše povjerena posebnom Odboru kardinala i svećenika pozvanih u upravu MK, a izravna briga za sve ostale pripade biskupijskom ili redovničkom kleru. Kad je papa Pio VII godine 1814. ponovno uspostavio Družbu, Kongregacije nisu više bile u njezinu isključivu nadležstvu, premda su njezinu generalu povjerene briga za reguliranje njihova života i nadzor, kako bi očuvale svoj autentični duh. U Rimu je stoga u Družbinoj generalnoj kuriji osnovano Središnje tajništvo MK, a nacionalna i pokrajinska tajništva bijahu po svem svijetu. Imali smo ga i mi, sa sjedištem u Zagrebu. Ipak ti organizmi nisu imali pravnu moć nad MK, već bijahu samo instrumenti njihova unapređivanja, promicanja te službu centrala za savjetodavnu pomoć. Vlast su imali oni koji su njima neposredno upravljali. I tako su i Kongregacije postale djelo opće Crkve. Godine 1948. 95 posto MK bijahu biskupijska djela, a samo 5 posto vodila je izravno Družba Isusova.

PIO XII I MK — UREDBA *BIS SAECULARI*

Godine 1948. u životu MK započinje nova faza. Njihova »karizma« osjeća potrebu da bude produbljena u svjetlu novog razvoja ekleziologije; osobito onoga što se odnosi na mjesto i ulogu laika u Crkvi, na njima vlastitu misiju u zemaljskim stvarnostima, koliko su u njih uvučeni zato što nisu klerici nego upravo laici. Dana 27. rujna 1948. prigodom 200. obljetnice bule Benedikta XIV. *Gloriosae Dominae*, Pio XII izdaje Apostolsku konstitu-

ciju *Bis saeculari*, drugi vrlo važan dokumenat za MK. Njime Papa odlučno utječe na sam pojam laičkog apostolata, koji je dotada odviše isključivo, osobito u Italiji, bio vezan za Katoličku akciju. On izričito tvrdi da »valja izbjegavati zabludu nekih koji bi htjeli uniformirati aktivnost u korist duša i sve ih podvrgnuti pod jednu zajedničku formulu. Takav bi način rada bio posve tuđ duhu Crkve, koja ne želi gušiti život što spontano niče i cvate. Laički se apostolat ne bi mogao svesti isključivo samo na jedno udruženje ili samo na jednu župu već je u isto vrijeme nužna bratska suradnja, zajedničko programiranje i jedinstvo svih apostolskih sila pod vodstvom biskupa«.

Pio XII priznaje da su i Kongregacije »punim pravom katolička poduzeta aktivnost pod okriljem i nadahnućem Bl. Gospe«. U isto vrijeme Papa naglašava temeljne značajke MK, inzistirajući na trima točkama. Prvo, najvažniji je elemenat MK da u njima mora postojati »tako *uzvišen život* da se mogu postizati najviši vrhunci svetosti«. Kongregacijant mora stoga slijediti Krista »na savršen način, apsolutno« — posvema. A sredstva su za takav »život u Duhu« uvijek sve više autentična i duboka, a to su na prvome mjestu duhovne vježbe, prakticirane prema ignacijanskoj metodi, jer poglavito iz njih Marijin zbornik mora zadobiti svjetlo i snagu da bi u punini mogao živjeti prema idealima MK. A zatim u skladu s duhovnim vježbama dolaze svagdašnja meditacija, ispit savjesti, često primanje sakramenata i stalno duhovno vodstvo; napokon dolazi pobožnost Gospi, prema kojoj zbornik mora imati posebno štovanje, stavljajući se posvetom njoj u službu »posve i trajno«, pouzdavajući se u njezin zagovor, da bi mogao ostvarivati svoj kongregacijantski poziv.

Kao drugu značajku Kongregacija Pio XII postavlja *apostolat*, koji se obavlja osobno ili zajednički, i to bilo koji apostolski posao. Tako su kongregacijanti pozvani »da posvećuju svoju energiju svakoj vrsti apostolata: bilo upravljajući na put kreposti osobe svakog društvenog sloja (osobito mlade i radnike, i to po duhovnim vježbama), budeći u njima želju za uzvišenim kršćanskim životom, bilo ublažujući materijalnu i duhovnu bijedu siromaha; sve to ne samo privatnim inicijativama zbog prirođenoga osjećaja dobrote nego i podržavajući u javnim skupštinama država te na samom vrhu građanske vlasti one koji stvaraju zakone da ti budu u suglasnosti s načelima Evandjelja i socijalne pravde«.

Treća je bitna značajka MK, prema Piju XII, *povezanost s Crkvom*. On piše: »Već od svojega početka MK su postavile kao svoj program *Pravila o tome kako valja osjećati s Crkvom* (što ih Sv. Ignacije stavlja na kraj knjižice *Duhovne vježbe*, slušajući one koje Duh Sveti postavi kao biskupe, da bi upravljali Crkvom Božjom«. Kongregacije su »crkvena« društva pa moraju stoga imati dubok »osjećaj za Crkvu«; Sv. Ignacije dodaje — *vojujuću Crkvu*, a to znači za onu povijesnu a ne onakvu kakvu bi netko htio, dakle, za stvarnu, povijesnu — a ne idealnu. U toj Crkvi valja živjeti i djelovati u zajedništvu s braćom u vjeri, a u prvome redu s papom i biskupima.

OD KONGREGACIJA DO ZAJEDNICA KRŠĆANSKOG ŽIVOTA

Pod utjecajem pobudnice *Bis saeculari* »Marijine su kongregacije proživjele naročito sretno razdoblje, i u organizacijskim i pod vidikom brojčanog rasta. Broj kongregacijanata je tri milijuna. Ako se ima u vidu da MK nisu bile masovne nego elitne skupine, onda je taj broj doista impozantan. Posebnu naklonost pokazivahu im Pape: nakon što ih je Pio XII proglasio »u ovom razdoblju potrebnima više nego ikada«, Pavao VI i sam kongregacijant kao i Pio XII, »bodrio ih je od srca« — kako je rekao 15. siječnja 1972. — »da slijede ono što pred našim očima sačinjava objektivnu opciju današnje Crkve: formiranje solidnih kršćanskih ličnosti, integrirajući bogatstvo ljudskoga života i mnogostrukih odgovornosti u jednom stalnom produbljivanju duhovnoga života.« No u međuvremenu je došao Drugi vatikanski sabor i njegov se duh nije mogao ne odraziti i na MK. Stoga se za samog Koncila i neposredno nakon njega intenzivno nastojalo da MK budu što više suglasne koncilskom duhu.

I tako započinje *treće razdoblje Kongregacija*, koje traje i danas. No kako stoji danas ono što se četiri stoljeća zvalo Marijina kongregacija? Prvo što uočavamo jest promjena njihova imena. Danas se zovu *Zajednice kršćanskog života*. Nakon Koncila izrađeni su novi Statuti, a objavljeni su godine 1967, potvrđeni najprije na 3 godine, a onda 31. svibnja 1971. konačno. Dogodilo se, dakle, posadašnjenje koje bi trebalo da znači obnovu. No prave obnove nema nikada bez dvostruke vjernosti: izvornoj karizmi i djelovanju Duha Svetoga u svom vremenu. Ta bi se dvostruka vjernost imala nalaziti i u *Generalnim načelima Zajednica kršćanskog života*. Valja ih, dakle, pomno čitati i proučavati.

Zajednice su kršćanskoga života pokušale biti vjerne svojim izvorima i svojoj povijesti. To se zaključuje iz njihovih *Općih načela*. Kako smo već vidjeli, i MK rodile su se iz duhovnih vježbi i od njih su poprimile glavne značajke svoje duhovnosti. Stoga čitamo i u *Generalnim načelima ZKŽ-a*: »Duhovne vježbe Sv. Ignacija držimo specifičnim izvorom i karakterističnim sredstvom svoje duhovnosti, na koju nas pozva naše zvanje te iz kojih učimo onu raspoloživost prema svemu onomu što Bog očekuje od nas u konkretnoj situaciji našeg svagdašnjeg života« (broj 4). Duhovnost je, dakle ZKŽ-ima temeljna duhovnost duhovnih vježbi. To je još više izraženo u daljim tekstovima *Generalnih principa*. Citiram: »Na osobit način priznajemo potrebu osobne molitve i duhovnog vodstva kao nužnih sredstava za traženje i nalaženje Boga u svim stvarima« (isto): posljednji izraz je tipično ignacijanski. U njemu su sadržani smisao i svrha duhovnih vježbi. Isti je zadatak kao isusovački ideal sadržan u njihovim konstitucijama, što ih je napisao sam Sv. Ignacije. Zbog toga se razloga od svih onih koji žele stupiti u ZKŽ traži da ozbiljno razmišljaju o vjerodostojnosti svojega »poziva« — pristup u tu zajednicu »osoban je poziv«, a da bi se »došlo do prosvijetljene odluke«, a preporučuje se obavljanje duhovnih vježbi (broj 9).

Valja ih radi »nutarnje duhovne obnove« obavljati svake godine.

Marijine su kongregacije držale uvijek kao svoj integralni dio svoju izrazito naglašenu *pobožnost prema Bl. Gospi* — dakle, marijanski element — shvaćajući je kao u sebi hvale vrijednu pobožnost, ali ne ostajući samo pri tome nego je obogaćujući teologijskim i dogmatskim vidicima, jer je Krist po Mariji došao k nama, a i mi, prema primjeru i zagovoru Marijini, idemo Kristu. Sigurno »da je temelj, centar i vrhunac — dakle, ono *sve* u kršćanstvu — sam Isus Krist, koji nam daje da upoznamo Oca, koji nam dariva Očevu ljubav i priopćuje Duha Svetoga, koji nas posvećuje«. Pa ipak u Kristovu otkupiteljskom djelu Marija zauzima povlašteno mjesto. I stoga u suglasnosti s najčistijim i najdrevnijim naukom te utemeljenom tradicijom Crkve *Generalna načela ZKŽ-a* izričito donose i ovo: »Budući da naša duhovnost ima svoje središte u Kristu, mi vidimo i Marijinu zadaću o odnosu prema Njemu. Marija je uzor naše suradnje s njegovom misijom. Marijina je suradnja sa Sinom počela od njezina *fiat* u otajstvu Navještenja i Utjelovljenja. Ta vjerna suradnja čitavog života nadahnjuje i nas da se posve darivamo Bogu u jedinstvu s Marijom« (broj 5).

Stoga je vlastitost duhovnosti ZKŽ-a to da se »magis« duhovnih vježbi, tj. traženje *veće* slave Božje i *većeg* dobra duša, veže s Marijinim »fiat« u času Utjelovljenja, tj. s duhom poniznosti, posvemašnjeg stavljanja u službu Božju, Crkve i čovječanstva, konkretnih ljudi — tako da Marija »službenica Gospodnja« bude ona koja svojim »fiat« poučava o tome kako valja proživljavati »magis« duhovnih vježbi, ona koja svojim majčinskim zagovorom podržava zalaganje što se traži od članova ZKŽ-a.

No vjernost se karizmi Kongregacija veže s novim prinosima što ih je donio Drugi vatikanski sabor, napose sa središnjim mjestom pashalnog misterija, što ima svoj temelj u slušanju Božje riječi, te njegovim slavljenjem u liturgiji. Stoga *Generalni principi* tvrde: »Duhovnost naših skupina ima kao središte Krista i sudjelovanje u pashalnom misteriju, a kao svoj temelj Sveto pismo, liturgiju, doktrinarni razvoj Crkve, očitovanja Božje volje u potrebama našeg vremena« (broj 4). Dosljedno tome, praksa duhovnog života u ZKŽ-ima »povlači sa sobom često, pa i svakodnevno sudjelovanje u euharistijskoj žrtvi, intenzivan sakramentalni život, svakidašnje obavljanje osobne molitve, utemeljene naročito na Svetome pismu — rasuđivanje vlastitog života svakodnevnom revizijom i redovitim duhovnim vodstvom« (broj 11).

Razmatrajući o Crkvi, Sabor ju je prikazao kao misterij »zajedništva«: zajedništva s Presvetim Trojstvom, jer »Crkva je narod pridružen jedinstvu Oca, Sina i Duha Svetoga« (LG 4), i zajedništva s braćom, jer »svi oni koji su Kristovi oblikuju jednu samu Crkvu te su u Njemu sjedinjeni i među sobom« (LG 49. Da bi što bolje izricale tu stvarnost kršćanskog zajedništva, Marijine kongregacije počele su se nazivati Zajednice kršćanskog života: »Naše su skupine«, rečeno je u *Generalnim principima* (br. 3), »kršćanske zajednice« koje imaju svoje središte u euharistiji i koje ostvaruju »konkretno iskustvo: jedinstvo u ljubavi i u aktivnosti. U stvarnosti

svaka je naša grupa zajednica u Kristu, stanica Otajstvenog tijela, u kojem su udovi sjedinjeni među sobom jednim te istim zalaganjem, istim načinom života u istoj sinovskoj ljubavi prema Djevici Mariji« (br. 7). Važno je ipak napomenuti da se »zajedničarska povezanost« ne suzuje na članove ZKŽ-a. Ona se u stvarnosti proteže na sve crkvene zajednice kojih je dio (župa, biskupija), na cijelu Crkvu, te napokon i na sve ljude dobre volje (isto).

Zajednica kršćanskog života u Crkvi ima dva bitna cilja: ali nadasve *kršćansku formaciju* ljudi i žena, mladih i odraslih. Evo, o čemu je riječ. Radi se o nastojanju da se »postane novo stvorenje u Kristu«, o »rastu do odrasle dobi Kristove«. Kršćanski život pretpostavlja, dakle, »novo rođenje«, što se ostvaruje najprije krštenjem, a onda se do punine razvija u vjeri i ljubavi. Prvi je, dakle, zadatak i nastojanje ZKŽ-a da njihovi članovi postanu punoljetni i zreli kršćani. Stoga, tko pristane uz ZKŽ, nakon »razdoblja uvođenja u njihov način života, što traje najmanje godinu dana« (br. 9), preuzima na se članstvo s obvezama, najprije privremeno i s nekim obnavljanjem obveza, a onda »trajno«, obećavši uz pomoć skupine kojoj pripada nastojati rasti na duhovnom, apostolskom i ljudskom području (br. 11). Tako prihvaćeno zauzimanje »traži od svakog člana jednostavnost u svim vidicima života, da bi izbliza slijedio Krista u njegovu siromaštvu te sačuvao nutarnju slobodu u svom radu i usred svijeta« (isto).

Nadalje, i to bi bio drugi zadatak ZKŽ-a, član preuzima na se »*služenje Crkvi i svijetu*« (GP); dakako, kršćansko služenje u duhu evanđeoskih načela. I to je posve logično; jer ako je kršćanstvo »postojanje i bivanje u Kristu«, onda je ono isto tako i u »Crkvi«. Jednostavnije rečeno, to je ona *crkvenost* ZKŽ-a koja je uvijek bila izrazita značajka i MK. Generalni principi ZKŽ-a jasno naglašavaju: »Jedinstvo s Kristom dovodi nas i do jedinstva s Crkvom, u kojoj je Krist prisutan te nastavlja svoju misiju spasenja. Bit ćemo prikladniji da susretnemo Krista u svakom čovjeku i u svakoj prilici ako se budemo trudili da pozornije pratimo znakove vremena i pokrete Duha. Svjesni da smo udovi Crkve, sudjelujemo u liturgiji, razmatramo Sveto pismo, širimo Kristov nauk, surađujemo s pastirima Crkve i brinemo se zajedno s njima o problemima i napretku jedinstva, s otvorenom osjetljivošću na prilike u kojima živi Crkva danas. To nas osjećanje s Crkvom goni na suradnju, osobnu i konkretnu, na djelo ponovne izgradnje Božjega kraljevstva« (broj 6).

I doista članovi ZKŽ-a osjećaju da njihov »osobni poziv« i njihovo članstvo u toj crkvenoj zajednici traži od njih sudjelovanje u apostolatu u različitim oblicima i područjima, vlastitim upravo vjernicima laicima.

»U krilu Božjega naroda primili smo poslanje da budemo Kristovi svjedoci riječju i djelom. Svjesni smo da se, prije svega, moramo posvetiti obnovi i posvećenju vremenitog reda«.

Da bismo to postigli, grupa nam pomaže na osobit način da »revizijom života pružamo apostolsko značenje čak i onim najneuglednijim stvarnostima života svakoga dana. Uči nas također da rasuđujemo hitnije od univerzalnijeg. Oduševljava nas da reformiramo strukture društva, sudje-

ljući u naporu za oslobađanje ljudi, žrtava svake vrste diskriminacije i trudeći se nadasve da svladavamo razlike između bogatih i siromašnih unutar Crkve. Naš život nalazi svoje trajno nadahnuće u Evandelju Krista siromašna i ponižena na taj način da se zalažemo u duhu služenja te radimo radi ponovne uspostave pravde i mira među ljudima« (PG).

Članovi ZKŽ-a pozvani su dakle da budu »kršćani u svijetu«. Što to znači u sadašnjoj situaciji Crkve i svijeta, divno je izraženo u Apostolskoj pobudnici Ivana Pavla II *Christifideles laici*, koja treba da bude predmet dublje refleksije svih članova ZKŽ-a, kao i drugih crkvenih laičkih društava, pozvanih naročito da se posvete »obnovi i posvećenju vremenitoga reda«.

ZAJEDNICE KRŠĆANSKOG ŽIVOTA DANAS

Vidjeli smo da su se poslije Drugoga vatikanskog sabora drevne Kongregacije znatno razvile. Otac De Rosa misli da ipak nije bilo traumatičnog loma. Doista ne, ali da se dogodio stres, te se misli osobno ne mogu osloboditi. I sam o. De Rosa, koji tako optimistično piše o ZKŽ-ima, kaže da su stvarno neki imali dojam o nečemu toliko novome da se nakon iskustva u životu Marijinih kongregacija u ZKŽ-ima nisu mogli naći i stoga su se iz njih povukli ili, ako to i nisu učinili, u njima su se osjećali nevoljko. Posebno im se činilo da se promjenom imena htio izbrisati »marijanski« element. Tome su vjerojatno mogli pridonijeti neki ispadi koji su se nakon Drugoga vatikanskog sabora događali i u nekim drugim područjima kršćanskog života. Otac De Rosa ipak je čvrsto uvjeren da nisu utemeljena mišljenja o lomu s prošlošću kad je riječ o ZKŽ-ima. Svoje mišljenje obrazlaže činjenicama — činjenicama bar za njega — da su i ZKŽ očuvale one bitne značajke Kongregacija, a da su one promjenama bile samo proširane, pogotovo u svom »marijanskom« elementu. On misli i da su se promjene morale dogoditi jer su bile potrebne i Crkvi i društvu te da su one znak životnosti. S time bismo se i mogli složiti, ali se ipak postavlja pitanje o tome nije li se to moglo izvesti tako da pritome ne strada nijedna stoljećima provjerena vrednota?

Opravdanost tog pitanja potvrđuje također i ono što navodi i De Rosa. Citiram doslovce: »Bolna točka duge promjene MK je činjenica da je nakon krize sedamdesetih godina — kad su sve organizacije imale znatan brojčani pad, a mnoge su posve i nestale — i oporavak ZKŽ-a spor je i mučan, tako da je sadašnje članstvo ZKŽ-a mnogo neznatnije od onoga u Kongregacijama od četrdesetih do sedamdesetih godina. Ipak ne manjkaju znakovi što ulijevaju nadu u porast brojnosti u godinama što dolaze, makar valja imati na umu sadašnje prilike u odnosu na prošle, jer sada u Crkvi postoje brojne katoličke organizacije, a radaju se i nove. Trenutno ZKŽ postoji na svih pet kontinenata, organizirane u pedesetak nacionalnih federacija, ... koje su povezane u svjetsku federaciju«.

Od aktivnosti ZKŽ-a spominjemo samo neke: u Sjevernoj Americi i Europi velik je trud ili nastojanje da se otkriju i prodube duhovne vježbe, kako bi bile pristupačne i laicima u tolikoj mjeri da bi oni i sami mogli davati duhovne vježbe te biti duhovni vođe pojedinih grupa. Možda je to nastojanje iscrplo i previše energija, spriječivši da se svrhovitije upotrijebe i u drugim aktivnostima: socijalnim, karitativnim – vlastitim Zajednicama kršćanskog života, koje su svojom naravi okrenute prema van, tj. u službi su Crkve i svijeta. ZKŽ treba da izbjegavaju opasnosti od zatvaranja u same sebe; to je, naime, koji put lakše i ugodnije nego ići na vjetrometine siromaštva i bijede bilo koje vrste.

Jedno je pak sigurno: Zajednice kršćanskog života, budu li provodile smjernice svojih *Statuta* ili Općih načela, mogu u današnjem vremenu pozitivno i važno djelovati.

FROM THE MARIAN CONGREGATIONS TO COMMUNITIES OF CHRISTIAN LIFE

Summary

Following a brief explanation for the abolition of the Marian congregations, the author historically traces the purpose and activities of the communities of Christian laity. He also presents a review of the Statute for the Communities of Christian Life as a new form of lay organization within the Church.